

Sidusettevõtjate (sh osaluste) käsitlemise suunised

Sissejuhatus

- 1.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1094/2010 (millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (edaspidi „EIOPA määrus”))¹ artikli 16 kohaselt koostab EIOPA sidusettevõtjate (sh osaluste) käsitlemise suunised.
- 1.2. Suunised on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/138/EÜ (kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (edaspidi „Solventsus II”))² artikli 92 lõike 1 punktiga b ja artikli 111 lõike 1 punktiga m ning samuti artiklitega 68, 168 ja 171, piiramata rakendusmeetmete artikli 84 kohaldamist³.
- 1.3. Käesolevad suunised on adresseeritud Solventsus II kohastele järelevalveasutustele.
- 1.4. Nende eesmärk on esitada sidusettevõtjate ja osaluste kindlaksmääramise ja käsitlemise juhised ühtse käsitluse tagamiseks kõikides liikmesriikides.
- 1.5. Käesolevate suuniste tähenduses on osalust omav ettevõtja selline ettevõtja, kes arvutab oma maksevõimet. Sidusettevõtja mõiste viitab nimetatud osalust omava ettevõtja mis tahes sidusettevõtjale. Osaluse mõistega tähistatakse sidusettevõtja üht alaliiki. Lõpparuande liites A antakse ülevaade erinevatest mõistetest, millega Solventsus II-s kirjeldatakse kahe või enama ettevõtja vahelisi suhteid.
- 1.6. Käesolevates suunistes käsitletakse solventsuskapitalinõude arvutamist kõikide sidusettevõtjate puhul ja pakutakse ka juhiseid, kuidas määrata kindlaks omavahendid seoses osalustega finantseerimis- ja krediidasutustes. Finantseerimis- ja krediidasutuste tähendust on selgitatud lõpparuande liites B.
- 1.7. Suunised järgivad holistilist käsitlust. Kõigepealt kirjeldatakse neis sidusettevõtjate (sh osaluste) eri liikide kindlaksmääramist. Seejärel selgitatakse sidusettevõtjate (eelkõige finantseerimis- ja krediidasutustes omavate osaluste ning strateegiliste osaluste) eri liikide käsitlemist. Viimasena esitatakse suunised sidusettevõtjate solventsuskapitalinõude arvutamiseks standardvalemi ja sisemudelite kontekstis.
- 1.8. Käesoleva suunise osades, kus mainitakse sidusettevõtja hindamist või väärtust, tuleb võtta arvesse rakendusmeetmete artiklit 13.
- 1.9. Suunistes selgitatakse sidusettevõtjate (sh osaluste) käsitlemist üksikult. Enamikel juhtudel on sidusettevõtja kindlaksmääramine sama nii osalust omava üksikettevõtja kui ka konsolideerimisgrupi perspektiivist. Siiski esinevad teatud juhtudel erinevused: sidusettevõtja äritegevus võib olla sellist laadi, et osalust omava ettevõtja ja sidusettevõtja suhtes ei kohaldata Solventsus II artikli 213 kohast konsolideerimisgrupi järelevalvet. Lisaks võib esineda juhtumeid, mil

¹ ELT L 331, 15.12.2010, lk 48–83

² ELT L 335, 17.12.2009, lk 1–155

³ ELT L 12, 17.01.2015, lk 1–797

konsolideerimisgrupi mitmel üksusel on hääleõigused või kapital ettevõttes, mis kokku moodustavad 20% või rohkem ettevõtja hääleõigustest või kapitalist. Järelikult võib konsolideerimisgrupi tasemel sellist ettevõtjat käsitada sidusettevõtjana. Kui iga üksiküksuse osalus on konsolideerimisgrupis väiksem kui 20%, siis konsolideerimisgrupi ettevõtjad üksiküksuse tasemel ettevõtjat sidusettevõtjaks ei pea.

- 1.10. Teatud tingimustel kasutatakse sidusettevõtjate üksiküksuste eraldisi, kui arvutatakse nende ettevõtjate panust konsolideerimisgrupi solventsuskapitalinõudes. Need tingimused on sätestatud rakendusmeetmetes ja EIOPA suunistes konsolideerimisgrupi maksevõime arvutamise kohta.
- 1.11. Lõpparuande liites C esitatakse otsusepuu abil sidusettevõtjate kõikide liikide käsitlemise meetodika. Finantseerimis- ja krediitiasutustes omatavate kaudsete osaluste puhul tuleb teha lisaanalüüs ja -kalkulatsioonid (nagu sätestatud 4. ja 7. suunises). Teatud juhtudel on osaluste käsitlemine identne käsitlemisega, mis tuleneks standardvalemi rakendamisest osaluste puudumisel.
- 1.12. Käesolevates suunistes määratlemata mõistetel on sissejuhatuses viidatud õigusaktides määratletud tähendused.
- 1.13. Suuniseid hakatakse kohaldama 1. aprillist 2015.

1. suunis. Kindlaksmääramine

- 1.14. Osalust omavad ettevõtjad peaksid oma sidusettevõtjad ja osalused kindlaks määrama, tuginedes nende kui üksiküksuse perspektiivist tehtavale hindamisele.
- 1.15. Otsesele või kontrollitavale aktsiaomandile tuginedes sidusettevõtja kindlaksmääramisel peaksid osalust omavad ettevõtjad kindlaks määrama järgmise:
 - (a) vastav hääleõigus protsendina ettevõtja hääleõigusest;
 - (b) nende osalus kõikides ettevõtja emiteeritud aktsiakapitali klassides (selle ettevõtja emiteeritud aktsiakapitali protsendina hääleõigusest olenemata).

Kui alapunkt a või b on 20% või üle selle, peaksid osalust omavad ettevõtjad käsitlema oma investeringuid ettevõtjasse osalustena.

Kui osalust omatakse kindlustus- ja edasikindlustusandjas, mille suhtes kohaldub Solventsus II, seostuvad alapunkti a kohased hindamised üldiselt sissemakstud lihtaktsiakapitaliga, millele viidatakse rakendusmeetmete artikli 69 lõike a alapunktis i, ning punkti b kohased hindamised sissemakstud lihtaktsiakapitali ja sissemakstud eelisaktsiakapitaliga, millele viidatakse rakendusmeetmete artikli 69 lõike a alapunktis v.

- 1.16. Osalust omavad ettevõtjad peaksid tagama, et nad suudavad kindlaks teha sidusettevõtjate aktsiakapitali muutuste mõju eelmises lõikes kirjeldatud hindamistele iga kord, mil osalust omav ettevõtja arvutab Solventsus II artikli 102 kohaselt oma solventsuskapitalinõuet.

1.17. Kui järelevalveasutused teevad Solventsus II artikli 212 lõike 2 alusel kindlaks sidusettevõtjat, võttes aluseks, et osalust omaval ettevõtjal võib olla muu ettevõtja suhtes valitsev või oluline mõju, peaksid järelevalveasutused arvesse võtma järgmist:

- (a) osalust omava ettevõtja praegused osalused ettevõtjas ja võimalik kasv, sest on olemas ka osalus optsioonides, finantstagatistes või samalaadsetes finantsinstrumentides;
- (b) osalust omava ettevõtja osalusõigused vastastikusel ja vastastikust tüüpi ettevõtjas ning vastavate õiguste võimalik suurenemine;
- (c) osalust omava ettevõtja esindatus ettevõtja haldus-, juhtimis- või järelevalveorganisis;
- (d) osalust omava ettevõtja kaasatus ettevõtja poliitika kujundamise protsessidesse, sh otsuste langetamine dividendide või muude väljamaksete kohta;
- (e) olulised tehingud osalust omava ettevõtja ja ettevõtja vahel;
- (f) osalust omavat ettevõtjat ja ettevõtjat tegelikult juhtivate isikute vahetamine;
- (g) olulise tehnilise teabe esitamine ettevõtjale;
- (h) osalust omava ettevõtja ja ettevõtja ühtne juhtimine.

Järelevalveasutused peaksid arvesse võtma osalust omava ettevõtja tehtud esialgseid hindamisi (kooskõlas käesoleva lõike punktidega a–h).

2. suunis. Finantseerimis- ja krediidasutustes omatavate osaluste kindlaksmääramine

1.18. Osalust omavad ettevõtjad peaksid käsitlema sidusettevõtjat finantseerimis- või krediidasutustena, kui see on asutus, mida nimetatakse või kirjeldatakse direktiivi 2013/36/EL artikli 4 lõigete 1 ja 5 või direktiivi 2004/39/EÜ artikli 4 lõike 1 kohaselt. Need kirjeldused hõlmavad kõiki asutusi, mis täidavad nimetatud artiklites kirjeldatud funktsioone või teostavad vastavat äritegevust, olenemata sellest, et need direktiivid ei pruugi asutuse suhtes kehtida.

1.19. Osalust omavad ettevõtjad peaksid tagama, et mis tahes osalust finantseerimis- või krediidasutuses, kus vastav hääleõigus või kapitaliosalus on kaudne, käsitletakse samamoodi kui osalust finantseerimis- või krediidasutuses, kus hääleõigus või kapitaliosalus on otsene.

3. suunis. Strateegilise osaluse kindlaksmääramine

1.20. Osalust omavad ettevõtjad peaksid kooskõlas rakendusmeetmete artikliga 171 kindlaks määrama strateegilised osalused järgmisel viisil:

- (a) olenemata sellest, kas osalust omatakse kindlustus- või edasikindlustuseandjas, finantseerimis- või krediidasutuses või mis tahes muus sidusettevõtjas, peaksid oma solventsuskapitalinõude

arvutamiseks standardmudelit kasutavad osalust omavad ettevõtjad oma strateegilised osalused kindlaks tegema;

- (b) oma solventsuskapitalinõude arvutamiseks sisemudelit kasutavad osalust omavad ettevõtjad peaksid kindlaks tegema strateegilised osalused finantseerimis- ja krediidasutustes, et oleks võimalik hinnata, kas rakendusmeetmete artikli 68 lõiget 3 kohaldatakse.

1.21. Rakendusmeetmete artiklis 171 esitatud nõuetele vastavuse tõendamiseks ei tohiks osalust omavad ettevõtjad jagada osalust erinevateks osadeks, käsitledes selle teatud osi strateegilistena ja teisi mitte. Kui vastav osalus on kindlaks tehtud strateegilise osalusena, siis

- (a) finantseerimis- või krediidasutuse osaluse korral on kõik omavahendite investeeringud strateegilised;
- (b) mis tahes muude sidusettevõtjate puhul on kõik aktsiainvesteeringud strateegilised.

1.22. Tõendamaks, et aktsiainvesteeringute väärtus on tõenäoliselt oluliselt vähem volatiilne, peaksid osalust omavad ettevõtjad rakendusmeetmete artikli 171 lõike a kohaselt tagama järgmist:

- (a) pikemas perspektiivis teostatakse nii osaluste kui ka muude võrdlusaluseks valitud aktsiate järjepidevaid ja asjakohaseid hindamisi;
- (b) arvesse võetakse nende mõju osaluse väärtusele.

1.23. Tõendamaks, et investeeringu laad on rakendusmeetmete artikli 171 lõike b punkti i–iii kohaselt strateegiline, peaksid osalust omavad ettevõtjad

- (a) esitama perioodi, mille jooksul osaluse omamise strateegia kehtib;
- (b) arvesse võtma turutingimuste mõju peamistele tegevuspõhimõtetele;
- (c) kindlaks tegema olulised asjaolud, mis mõjutavad või piiravad osalust omava ettevõtja suutlikkust oma strateegiat säilitada, ning nende leevendamise viisi.

1.24. Rakendusmeetmete artikli 171 lõike b punkti iv kohaselt peaksid osalust omavad ettevõtjad võtma püsiva seose tõendamisel arvesse järgmisi kriteeriumeid:

- (a) kas pikaajalises perspektiivis on kahe ettevõtja vahel stabiilne suhe;
- (b) kas see stabiilne suhe on tiheda majandussideme, ettevõtjate vahelise riskide ja hüvitiste jagamise või ühelt teisele kanduvatele riskidele avatuse tulemus;
- (c) kahe ettevõtja vahelise suhte vorm (omandiõigus, ühised tooted või turundusliinid, ristmüük, ühisettevõtete rajamine või muud pikaajalised tegevuslikud või finantsseosed).

1.25. Rakendusmeetmete artikli 171 lõike b punkti v kohaselt peaks konsolideerimisgruppi kuuluv osalust omav ettevõtja käsitama grupi tegevust suunavate või piiravate peamiste põhimõtetenäma emettevõtja kehtestatud

põhimõtteid või vastasel juhul selle ettevõtja oma, kes kehtestab kogu konsolideerimisgrupi põhistrateegia.

1.26. Osalust omavad ettevõtjad peaksid dokumenteerima oma seisukoha rakendusmeetmete artiklite 171 ja lõikude 1.21–1.25 kohta, sh mis tahes muud asjakohased asjaolud ja alusmaterjalid.

4. suunis. Rakendusmeetmete artiklis 68 esitatud arvutuste ulatus

1.27. Rakendusmeetmete artikli 68 kohaldamiseks finantseerimis- ja krediidasutustes omatavate osaluste väärtuse kindlaksmääramisel peaksid osalust omavad ettevõtjad arvesse võtma aktsiaosalusi ja mis tahes muid otseseid või kaudseid omavahendeid.

1.28. Osalust omavad ettevõtjad peaksid toimima järgmiselt:

- (a) otseste osaluste korral tuleks finantseerimis- ja krediidasutustes omatavate osaluste väärtust (nagu see on kooskõlas Solventsus II hindamis põhimõtetega osalust omava ettevõtja poolt kindlaks määratud) kasutada rakendusmeetmete artikli 68 kontekstis vastavalt 5. suunises sätestatule;
- (b) osalusi finantseerimis- ja krediidasutustes, mida omatakse kaudselt mõne muu osaluse kaudu finantseerimis- ja krediidasutuses, ei tohiks rakendusmeetmete artikli 68 kohaldamisel arvestada, sest punkti a järgi tulnuks nende väärtust arvestada juba finantseerimis- ja krediidasutuses omatavas otseosaluses;
- (c) finantseerimis- või krediidasutuses omatava kaudse osaluse korral peaks mahaarvamine toimuma vaid siis, kui osalust omava ettevõtja ja finantseerimis- või krediidasutuse vahelised sidusettevõtjad on muud ettevõtjad kui finantseerimis- või krediidasutused;
- (d) muude finantseerimis- või krediidasutuses omatavate kaudsete osaluste korral tuleks osaluse väärtust (mille määrab kindlaks sidusettevõtja rakendusmeetmete artikli 13 kohaselt) kasutada rakendusmeetmete artikli 68 kontekstis;
- (e) rakendusmeetmete artikli 68 kontekstis kasutatavad väärtused peaksid kajastama osalust omavate ettevõtjate proportsionaalset otsest ja kaudset omandiõigust, millega nad finantseerimis- või krediidasutuses osalevad.

5. suunis. Rakendusmeetmete artikli 68 kohane arvutamine

1.29. Arvutades rakendusmeetmete artikli 68 kohaldamise eesmärgil 10% rakendusmeetmete artikli 69 lõike a punktides i, ii, iv ja vi sätestatud elementidest, peaksid osalust omavad ettevõtjad arvesse võtma põhiomavahendite summat, enne kui nad teevad mis tahes rakendusmeetmete artikli 68 kohaseid mahaarvamisi finantseerimis- või krediidasutustes omatavate osaluste kontekstis.

- 1.30. Kui kõikide finantseerimis- ja krediidasutuse osaluste (v.a rakendusmeetmete artikli 68 lõikes 1 nimetatud osaluste) väärtus ei ületa 10% elementidest, mis on sätestatud rakendusmeetmete artikli 69 lõike a punktides i, ii, iv ja vi (rakendusmeetmete artikli 68 lõike 2 kohaldamise eesmärgil), siis mahaarvamist ei toimu ja kohaldatakse 8. või 9. suunist.
- 1.31. Osalust omavad ettevõtjad peaksid kohaldama ainult rakendusmeetmete artikli 68 lõiget 3 järgmistel juhtudel:
- (a) kui nad on tõendanud, et osalus vastab 3. suunise järgi strateegilise osaluse kriteeriumidele;
 - (b) kui osalust omav ettevõtja ja osalus on lisatud arvutustesse, mis tehti selle finantskonglomeraadi kontekstis, kuhu nad kuuluvad, direktiivi 2002/87/EÜ kohase 1. meetodi alusel või Solventsus II kohase 1. meetodi alusel.

6. suunis. Mahaarvamised seoses osalustega finantseerimis- ja krediidasutustes

- 1.32. Kui rakendusmeetmete artikli 68 lõike 1 ja 2 kohaseid mahaarvamisi vastaval tasemel rakendusmeetmete artikli 68 lõike 5 sätestatu alusel teha ei saa, peaksid ettevõtjad toimima järgmiselt:
- (a) kui mahaarvatavad elemendid ei klassifitseeru rakendusmeetmete artikli 68 lõikes 5 sätestatud tasemetena, tuleks kõik mahaarvamised teha rakendusmeetmete artikli 69 lõike a punktides i, ii, iv ja vi sätestatud elementide summast;
 - (b) kui mahaarvatav summa ületab summat, mis rakendusmeetmete artikli 68 lõikes 5 nõutu kohaselt tuleks maha arvata, tuleks vahe maha arvata järgmisel viisil:
 - (i) esimese taseme instrumentide osalused, mis ületavad rakendusmeetmete artikli 69 lõike a punktides iii, v ja lõikes b sätestatud elemente, arvatakse maha rakendusmeetmete artikli 69 lõike a punktides i, ii, iv ja vi sätestatud elementidest;
 - (ii) teise taseme instrumentide osalused, mis ületavad rakendusmeetmete artiklis 72 sisalduvaid põhiomavahendeid, arvatakse maha rakendusmeetmete artikli 69 lõike a punktides iii, v ja lõikes b sätestatud elementidest ning seejärel rakendusmeetmete artikli 69 lõike a punktides i, ii, iv ja vi sätestatud elementidest, kuni maha on arvatud täissumma.

7. suunis. Kohandused, mis tehakse tulenevalt finantseerimis- ja krediidasutustes omatavate kaudsete osaluste mahaarvamistest

- 1.33. Kui rakendusmeetmete artikli 68 alusel on nõutav finantseerimis- või krediidasutuses omatava kaudse osaluse väärtuse täielik või osaline mahaarvamine, peaksid osalust omavad ettevõtjad vaid solventsuskapitalinõude arvutamise otstarbel

- (a) vähendama kõnealuse mahaarvamise summa võrra selle otseses omanduses oleva sidusettevõtja väärtust, mis on osalust omava ettevõtja vara ja mille kaudu toimub kaudne osalus finantseerimis- või krediidiandmisel;
- (b) järgima alapunktis a kirjeldatud kohanduse puhul rakendusmeetmete artikli 68 artiklis 5 ning 6. suunises esitatud käsitlust.

8. suunis. Standardvalemi kohandamine sidusettevõtjatele

- 1.34. Käesolev suunis kehtib osalust omavatele ettevõtjatele, kes kasutavad osalust omava ettevõtja otseses omanduses olevate sidusettevõtjatega seotud riskide kontekstis solventsuskapitalinõude arvutamisel standardvalemil.
- 1.35. Kui osalust omaval ettevõtjal on varana sidusettevõtja omavahendeid ja nende väärtust ei arvata osalust omava ettevõtja omavahenditest täiel määral või üldse maha (rakendusmeetmete artikli 68 kohaldamisel), siis tuleks nimetatud osaluste jääkväärtuse riskide kapitalinõue arvutada standardvalemi kohaselt.
- 1.36. Osalust omav ettevõtja peaks kohaldama standardvalemil järgmiselt:
 - (a) sidusettevõtja lihtaktsiakapitali või eelisaktsiakapitali osalusi tuleks käsitleda kui aktsiaid, kohaldades vastavalt vajadusele aktsiakursiriski alammoodulit;
 - (b) sidusettevõtjate emiteeritud allutatud kohustuste osalusi tuleks käsitleda finantsinstrumentidena, võttes arvesse lepingulisi tingimusi ja olemasolevat turustressi, sh intressimäära, hinnavahe, valuuta, kontsentratsiooni ja muude vastavate riskide alammooduleid;
 - (c) mis tahes eespool mainitud osalusi, mil on nii aktsiate kui ka võlakirjade omadused, tuleks käsitleda standardvalemil turu ja vastaspoole riski arvutamise suuniste 5. suunise kohaselt.

9. suunis. Sisemudeli kohaldamine sidusettevõtjatele

- 1.37. Käesolev suunis kehtib osalust omavatele ettevõtjatele, kes kasutavad solventsuskapitalinõude arvutamisel sidusettevõtjatest tulenevate riskide kontekstis täielikku või osalist sisemudelit.
- 1.38. Kui osalust omaval ettevõtjal on varana sidusettevõtja omavahendeid ja nende väärtust ei arvata osalust omava ettevõtja omavahenditest täiel määral või üldse maha (rakendusmeetmete artikli 68 kohaldamisel), siis tuleks nimetatud osaluste jääkväärtuse riskid hõlmata sisemudeli osana.
- 1.39. Osalust omav ettevõtja peaks sisemudeliga hõlmama kõik olulised kvantitatiivsed riskid, mis seonduvad vastavate sidusettevõtjatega. Arvesse tuleks võtta sidusettevõtjatest, sh aktsiaosalustest ja allutatud kohustustest tulenevat riskipositsiooni. Mudelis peaksid kajastuma nimetatud riskide asjakohased meetmed.

1.40. Kui osalust omav ettevõtja arvutab (osaluste või sidusettevõtja) solventsuskapitalinõude üksiküksuse tasandil sellisel viisil, mille puhul võetakse arvesse selle sidusettevõtja alusvara ja kohustuste väärtuse riske, peaks ta tagama, et tegu on nõuetekohase arvutusega üksiküksuse tasemel; nimetatud arvutust ei tohiks asendada konsolideeritud arvutusega, nagu osalust omav ettevõtja ja selle sidusettevõtja moodustaksid Solventsus II kohase konsolideerimisgrupi.

Järgimis- ja aruandluseeskirjad

1.41. Käesolev dokument sisaldab EIOPA määruse artikli 16 kohaseid suuniseid. Kooskõlas EIOPA määruse artikli 16 lõikega 3 võtavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused kõik suuniste ja soovitude täitmiseks vajalikud meetmed.

1.42. Pädevad asutused, kes järgivad või kavatsesid hakata järgima käesolevaid suuniseid, peaksid lisama need asjakohasel viisil oma reguleerimis- või järelevalveraamistikku.

1.43. Pädevad asutused kinnitavad EIOPA-le, kas nad järgivad või kavatsesid hakata järgima käesolevaid suuniseid koos mittejärgimise põhjustega kahe kuu jooksul pärast tõlgete avaldamist.

1.44. Kui osutatud tähtajaks ei vastata, peetakse pädevaid asutusi aruandlusnõuetele mittevastavateks ja nendest teatatakse.

Läbivaatamise lõppsäte

1.45. Käesolevad suunised vaatab läbi EIOPA.